

mei 2025

Aanpak bestrijdingsmiddelen in drinkwaterbronnen

Bestrijdingsmiddelen zijn een van de stofgroepen die een groot probleem vormen voor de kwaliteit van drinkwaterbronnen. Dit is al heel lang het geval, en er is geen duidelijke verbetering zichtbaar. Uit verschillende rapporten, zoals van KWR (januari 2025¹), blijkt dat de druk door bestrijdingsmiddelen op de kwaliteit van oppervlaktewater bestemd voor drinkwaterproductie de laatste jaren maar licht afneemt. De druk op de kwaliteit van grondwater voor drinkwaterproductie lijkt juist iets toe te nemen. ‘Vergrijzing’ van het grondwater is ook een toenemend probleem: lage concentraties van een cocktail van stoffen, waaronder bestrijdingsmiddelen, zijn vrijwel overal aanwezig. Daarnaast zijn er grote zorgen over de aangetoonde verontreiniging van grond- en oppervlaktewater met PFAS uit bestrijdingsmiddelen.

Het is daarom van belang om drinkwaterbronnen beter te beschermen tegen verontreiniging met bestrijdingsmiddelen. Vewin vindt dat het volgende moet gebeuren:

Toelatingsbeleid verbeteren

- Zorg ervoor dat het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) bij de toelating van bestrijdingsmiddelen rekening houdt met de waterkwaliteitsdoelen en -normen uit de KRW. De regelgeving verhindert dat nu. Daarom moet er, zoals gepland, snel een ‘nationaalrechtelijke juridische grondslag’ komen die het Ctgb hiervoor kan gebruiken;
- Zorg er ook voor dat het Ctgb bestaande toelatingen van middelen kan herzien als de stoffen die erin zitten zorgen voor overschrijdingen van de KRW-normen. Dit moet niet alleen gebeuren als er prioritaire of ‘specifiek verontreinigende stoffen’ in middelen zitten.

Aanpak Ruimte voor landbouw en natuur

- Geef de verbetering van de kwaliteit van drinkwaterbronnen prioriteit in de aanpak Ruimte voor Landbouw en Natuur (RLN):
 - Neem de waterkwaliteitsdoelen voor bestrijdingsmiddelen in drinkwaterbronnen op in de aanpak RLN*;
 - Maak duidelijk hoe een combinatie van landelijke en gebiedsgerichte maatregelen ervoor gaat zorgen dat de waterkwaliteit van drinkwaterbronnen verbetert en deze doelen worden gehaald.

Bewustwording, toezicht en handhaving

- Verbeter de uitvoering van bestaand beleid en maatregelen. Zet daarvoor steviger in op bewustwording en op verbetering van toezicht en handhaving. Focus hierbij op de bescherming van drinkwaterbronnen.

* Zie pag. 3 voor een overzicht van deze doelen.

¹ [Bestrijdingsmiddelen in Nederlandse bronnen voor drinkwater \(2018-2022\)](#), KWR, januari 2025

TOELATINGSBELEID VERBETEREN

Uit de tussenevaluatie door het PBL (2019) van de Tweede nota duurzame gewasbescherming 2013-2023 bleek dat een deel van de waterkwaliteitsproblemen met bestrijdingsmiddelen wordt veroorzaakt door gebreken in de toelating van deze middelen. Dit komt onder andere doordat de gebruikte normen en de methodiek bij toelating onvoldoende aansluiten op de KRW-doelen en normen. Dit constateert ook de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) in haar rapport over de Kaderrichtlijn Water 'Goed water, goed geregeld' (11 mei 2023). De Raad zegt dat de KRW doelen zonder wijzigingen in het huidige beleid niet gehaald zullen worden. Ze adviseert onder andere om te zorgen voor een betere doorwerking van de KRW op alle relevante beleidsterreinen en in wetgeving voor onder andere bestrijdingsmiddelen.

In de Kamerbrief van 25 juni 2024 kondigde het vorige kabinet het plan aan om de Regeling gewasbeschermingsmiddelen en biociden te wijzigen. Onderdeel van dit plan is om een 'nationaal-rechtelijke juridische grondslag' in de regeling op te nemen waarmee het Ctgb vooraf kan toetsen aan de KRW-normen bij de toelating van bestrijdingsmiddelen. Hiermee moeten bestaande toelatingen ook kunnen worden herzien, om zo aan de KRW-normen te kunnen voldoen. De voorgestelde wijziging richt zich alleen op normoverschrijdingen door prioritair en specifiek verontreinigende stoffen in bestrijdingsmiddelen. Terwijl KRW-normoverschrijdingen ook veroorzaakt worden door andere werkzame stoffen uit bestrijdingsmiddelen en daarmee een probleem vormen voor de drinkwatervoorziening. Het is onduidelijk hoe ver het huidige kabinet is met het uitwerken van de voorgestelde wijziging.

AANPAK RUIMTE VOOR LANDBOUW EN NATUUR

Eind november 2024 heeft de minister van LNV de nieuwe aanpak Ruimte voor Landbouw en Natuur gepresenteerd. Deze aanpak vervangt het gestopte Nationaal Programma Landelijk Gebied. In de aanpak RLN worden alle bestaande doelen voor natuur, water en klimaat bij elkaar gebracht die te maken hebben met de landbouw en het landgebruik in het landelijk gebied. De aanpak RLN is gebiedsgericht, waarbij het zwaartepunt ligt op gebieden met extra uitdagingen. Dit zijn onder andere zones rondom kwetsbare Natura2000-gebieden en grondwaterbeschermingsgebieden voor drinkwaterproductie. Wat deze focus op specifieke gebieden precies inhoudt moet nog worden uitgewerkt.

De RLN aanpak biedt kansen voor een betere bescherming van drinkwaterbronnen, maar dan moet de verbetering van de kwaliteit van de bronnen hierin wel prioriteit krijgen. Er zijn stevige maatregelen nodig om de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater voor drinkwaterproductie flink te verbeteren en de doelen te halen. Dit moet niet alleen bij regionale of lokale partijen zoals provincies en gemeenten worden neergelegd. Ook het Rijk moet een bijdrage leveren met landelijk beleid en maatregelen.

BEWUSTWORDING, TOEZICHT EN HANDHAVING

Naast het nemen van nieuwe maatregelen is een goede uitvoering van bestaande maatregelen ook van groot belang. Meer bewustwording van de noodzaak hiervan is nodig. Onderzoek heeft bijvoorbeeld laten zien dat veel agrariërs niet goed weten dat in grondwaterbeschermingsgebieden beperkingen gelden voor het gebruik van bestrijdingsmiddelen. Dit is een van de redenen dat de naleving van de regels in deze gebieden nog (veel) beter kan en moet.

DOELEN VOOR DRINKWATERBRONNEN

Volgens de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) moet in 2027 de KRW-normen gehaald zijn in al het oppervlaktewater bestemd voor drinkwaterproductie. Daarnaast moeten dan de normen uit de Grondwaterrichtlijn (GWR) zijn gehaald in alle grondwaterlichamen in Nederland. Voor bestrijdingsmiddelen (en voor humaan toxicologisch relevante metabolieten) is de KRW-norm en de norm uit de GWR 0,1 µg/l per stof. Daarnaast geldt er voor grondwater een som-norm van 0,5 µg/l.

Specifiek voor drinkwaterbronnen is ook in de KRW opgenomen dat ze zo beschermd moeten worden dat de kwaliteit van de bronnen niet verslechtert, en dat de zuiveringsinspanning die nodig is om drinkwater te maken verlaagd moet kunnen worden.



Meer informatie



Arjen Frentz
06 53410085
frentz@vewin.nl



Mirja Baneke
06 82750461
baneke@vewin.nl



Bezuidenhoutseweg 12 (070) 349 08 50
2594 AV Den Haag info@vewin.nl
Postbus 90611 www.vewin.nl
2509 LP Den Haag